

אבני ראשה

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية

תצפית ושיח פדגוגי

ד"ר קובי גוטרמן

קידום ההוראה באמצעות תצפיות הוראה ושיח פדגוגי

תצפית הוראה ושיח פדגוגי בין מנהל למורה הם כלי לשינוי בהתנהגויות הוראה ולצמיחה פדגוגית של מורים. לא פחות חשוב מכך, הם יוצרים שינוי גם בשיח הפדגוגי הבית-ספרי. השיח הפדגוגי שלאחר תצפית הוראה ממוקד ביצירת תהליך רפלקטיבי שנועד להוביל לשינוי בהתנהגויות הוראה.

הנחות יסוד

- שיפור בית-ספרי מותנה בעיסוק בלב העשייה החינוכית: מעשה ההוראה בכיתה (Sullivan & Glanz, 2004).
- ההוראה והתפיסה של תפקיד המורה ניתנות לשינוי ולשיפור (Sergiovanni & Starratt, 1998).
- בעזרת כלי התצפית והשיח הפדגוגי אפשר:
 - לשמר התנהגויות הוראה טובות ולשנות התנהגויות הוראה הדורשות שינוי (Glickman, 2002)
 - לספק את המידע הנדרש לארגון ההתפתחות המקצועית של מורים ולתכנונה (Moffett & Zhou, 2009)
 - ליצור ולקבוע תרבות בית-ספרית שמוקד העשייה בה הוא תהליכי הוראה ולמידה (Sergiovanni & Starratt, 1998)
- למרות חששותיהם של מורים, רבים מהם מצפים כי עבודתם תוערך, תיצפה, תוער ותואר (קורלנד, 2010).

יתרונות השיח הפדגוגי

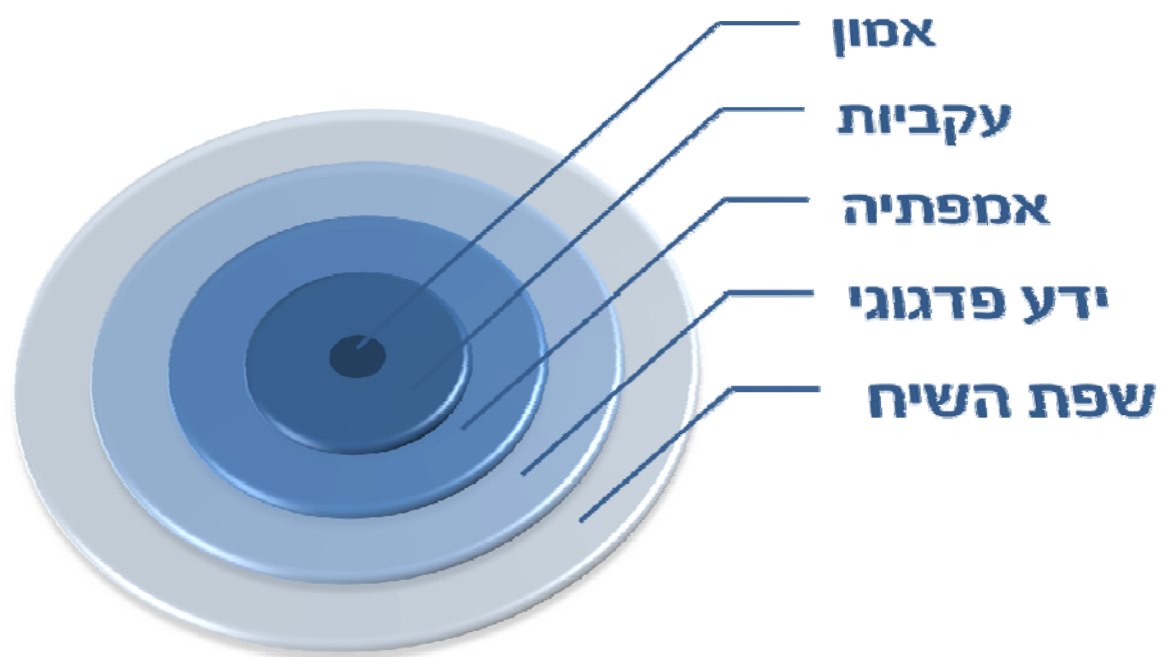
- ממוקד בהתנהגויות הוראה שנצפו בשיעור ולא בהתנהגויות הוראה קודמות
- תורם לחשיבה רפלקטיבית של המורה על השיעור
- המורה, ולא המנהל הצופה, מעלה את הפתרונות
- מדגיש שימור, שיפור ושינוי של התנהגויות הוראה
- מורה ומנהל הרואים בתהליך החינוכי את ליבת העיסוק הבית-ספרי מייחדים מזמנם לפדגוגיה ולהוראה אפקטיבית.

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

עקרונות השיח

עקרונות השיח - אמון

שקיפות בתהליך

דיסקרטיות

הפרדה בין תהליך
ההערכה לבין צמיחה
וטיפוח של הוראה
מיטבית

עקרונות השיח - עקביות

שימוש בכלי התצפית והשיח בפרקי זמן קבועים מסמן לחדר המורים את חשיבותו של התהליך ואת היותו חלק מהמדיניות הבית-ספרית הממוקדת בהוראה ולמידה

עקביות פנימית: תצפיות מתקיימות אצל אותו מורה פעמים אחדות

עקביות חיצונית: תצפיות במורי בית-הספר מתקיימות לפחות פעמיים בשבוע

עקרונות השיח - אמפתיה

הבנה של הקשיים
האובייקטיביים של
ההוראה

הבנת מורכבויות
ההוראה

שאיפה ליצור חוויות
חיוביות ומצמיחות של
המורים המעורבים

עקרונות השיח – ידע פדגוגי

חיזוק של הבנת הקשר בין הוראה ללמידה

הצגת אסטרטגיות הוראה

הרחבת רפרטואר ההוראה

עקרונות השיח - אמון

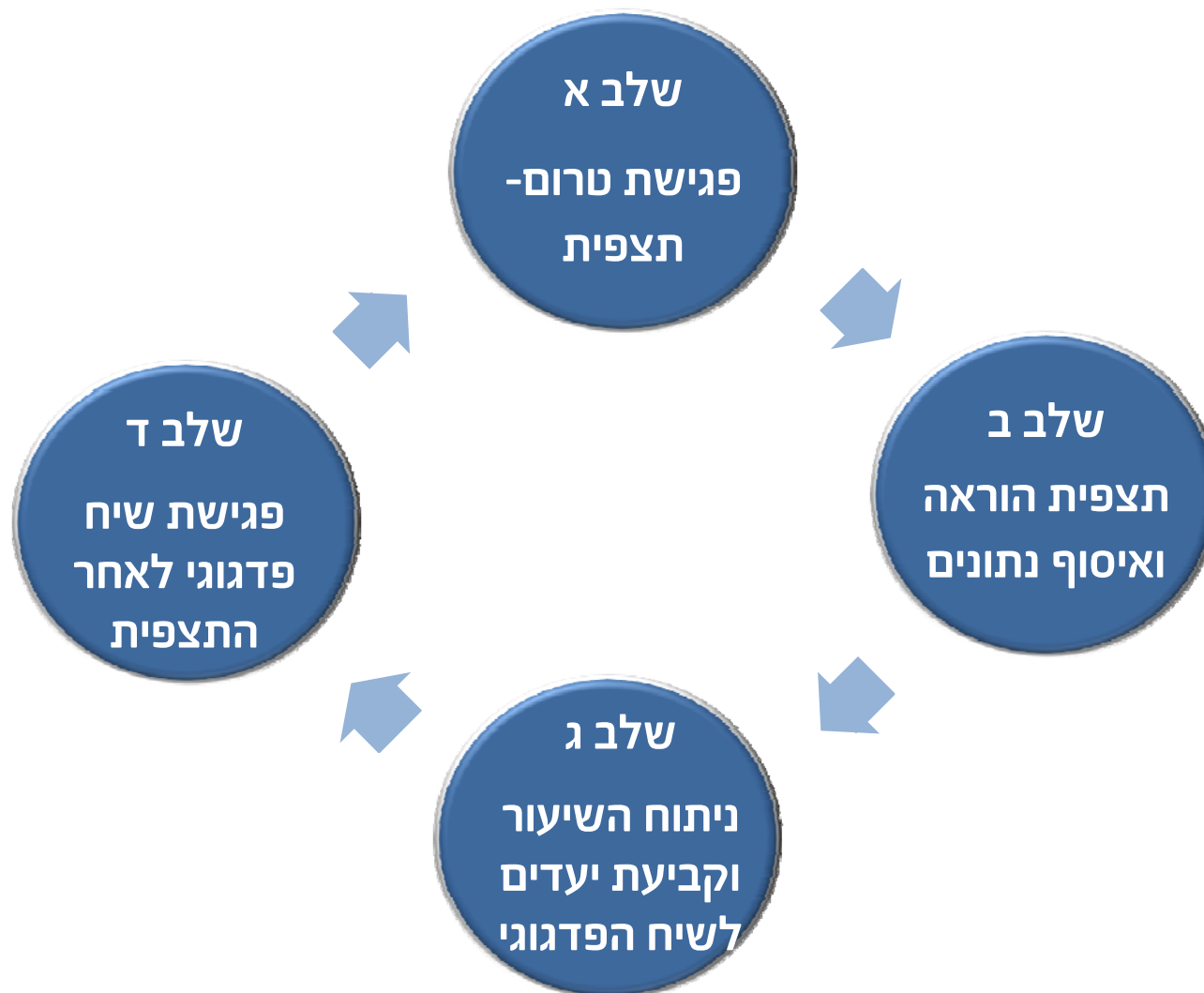
כדאי להשתמש במילים מעצימות (הצלחה, תכנון, הישגים)

יוצאו משימוש ביטויים הממקדים את השיח בדובר ולא במורה
(‘נהניתי’, ‘אהבתי’, ‘מצא חן בעיניי’ וכד’)

היגדים כגון ‘לו אני במקומך’, ‘אילו היית עושה...’ ו‘אפשר היה לעשות...’ מתסכלים ואינם מקדמים את השיח

עקרונות השיח - אמון

ניתוח השיעור וקביעת יעדים

יעד לשינוי נקבע בעקבות
זיהוי התנהגות הוראה שיש
ספק ביעילותה ורצוי להעלות
אותה לדין בשיח הפדגוגי

יעד לחיזוק ושימור נקבע
בעקבות זיהוי התנהגות הוראה
אפקטיבית שרצוי כי תבוא לידי
ביטוי גם בעתיד. לא תמיד מורים
מודעים לסיבות שהתנהגות
הוראה מסוימת הניבה תוצרים
חיוביים, כגון למידה אפקטיבית
או תחושה טובה בשיעור. חשוב
לזהות התנהגויות המניבות את
התוצרים האלה ולקרוא להן
בשם

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

נקודות מרכזיות בניתוח שיעור

האם היה
ריבוי
שאלות
ידע?

האם ניתנו
חיזוקים
חיוביים
לתלמידים
?

האם נוצרה
אווירת
אמון?

האם
התלמידים
הופעלו או
שהיתה
הסתמכות
בלעדית
על המורה
בתור ספק
הידע?

האם היו
דיונים?
פתוחים?

האם היה
ניצול יעיל
ונכון של
זמן
ההוראה?

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

מסגרת השיח

